warjul olewat heli-kaja (sein abgeschattete Laute), mis wõernaste kõrw mitte iga kord heaste ei kuule; sest tap siis ka see tulnud on, et meie endises kirjus kirjanduse waras palju wigu leida on.

Nüüd oleks weel palju meie kirjawarast tarwis rääkida, aga see tarwitaks palju aega ja läheks uitmele wäga igawaks pealt kuuldes; seepärast olgu siis aga nii palju öeldud: kõikide meesterahwa luulejate isa on Dr. Kreutswaldt ja naesterahwa luulejate ema on tohri proua Liidia Mihhelson, sündinb Jannsen.

Iseäralik tähtis olgu aga meile meie noor Eesti kirjameeste selts Tartus, see selts on tõeste seda wäärt, et iga ausa Eestlane ta liikmeks heidaks. See selts wõtab ka tänuga wastu, kui keegi midagit wana aea asja, nii kui: wanu rahasid, ennemuistsid rahhwa ehte asju j. n. e. meile kingib; sest n'ad tahawad endale wana-aea asja kogu ehk muuseumit asutada.

Nüüd weel paar sõna Eestlaste wanast usust, mis meile kuulus Dr. Faehlmann rahwa suust järgmisel kombel on üles kirjutanud, ni kui:

Eestlaste ülem Jumal oli Jumal (ka Wanaisaks ja Wanataadiks nimetud), kelle nimega kõik Soome suguseltsid nüüd weel Jumalat nimetawad, ja kelle nime al pagana Laplased praegu weel üht wägewat waimu teeniwad, kes taewa ja maa üle

walitseda. Selle Jumala ülem tempel ja kuju oli Biarma maal*) Walgemere ligidal, kellest „Starlangs Sagas" (leheküig 46—49) nõnda jutustakse: „Jumala kuju oli wäga kunstlikult kallist puust tehtud ja üleültse kulla ja kalli kiwidega kaetud. Pääs oli tal üks 12 kalli kiwiga ehitud kuldne kroon, kaelas üks pael, mis 300 marki kulda maksis, ja põlwede peal üks ling kullast, mis nii suur oli, et neli meest wõisid oma jaou kustutada, kui ta täis oli, ja ta oli kullda täis; wiimaks oli tal kuub seljas, mis rohkem wäärt oli, kui kolm laewakäit kõige kallimat wara, mis läbi Kreeka mere purjutasid." — Mis õnnis Faehlmann Eestirahwa wanaaegsest usust Järwe ja Wirumaal rahhwa enese suust kokku on korjanud, sest räägib ta nõnda:

„Wanaisa ehk Wanataat elas kõrges taewas; tema katuse al säras kaunis päikene. Kalewid olid tast loodud saanud, et nende nõuu, kunsti ja kangust tarwitada. Kõige wanem neist oli Wanemuine. Ta oli teda wanaks loonud, halli juuste ja habemega, ning temale wanaduse tarkuse annud; aga süda oli tal noor, ning tema

*) Biarmlased olid Soomlased ehk Tshudid, nagu Othere, üks suurtsugu Norman, kuninga Alfredile teadustab. (Alfred's Erdbeschreibung in Forster's Entdeckungen im Norden. p. 88.)

Eesti-maa-rahwa Kalender 1880, lk. 28